

Що таке безпечне освітнє середовище

Освітнє середовище школи — це місце, де: зустрічаються і взаємодіють не лише учні та вчителі, а й батьки, мешканці району, гості школи відбуваються не лише уроки, цікаві зустрічі, свята та концерти, але й лекції, семінари, тренінги тощо .

Освітнє середовище навчального закладу не є ізольованим від зовнішніх і внутрішніх факторів, їх впливу, які можуть мати як позитивний результат, так і містити загрози, небезпеки та ризики, які можуть сприяти деструктивним змінам у ньому. Для протидії таким змінам, необхідно, щоб освітнє середовище навчального закладу було захищеним, безпечним.

Складові безпечного освітнього середовища

- Психологічний аспект
- Екологічний аспект
- Інформаційний аспект

Є коло проблем, пов'язаних з питанням **психологічної безпеки** освітнього середовища. Психотравмуючі ситуації прямо чи опосередковано впливають на фізичне і психічне здоров'я особистості.

До психотравмуючих ситуацій у навчальному процесі освітнього закладу можна віднести:

- конфлікти у стосунках вчитель – учень, учень–учень, учень – батьки тощо;
- проблема адаптації в освітньому середовищі;
- атмосфера конкуренції між однолітками;
- надмірна вимогливість педагогів тощо.

Якщо взяти до уваги **екологічний аспект** безпеки освітнього середовища, то тут варто звернути увагу , що екологічно безпечним освітнім середовищем розуміється «система психолого-педагогічних умов, впливів і можливостей, які забезпечують захищеність особистості від негативного впливу екологічних факторів, що визначають оптимальність взаємодії зі світом природи» .

У змісті навчальних предметів має переважати матеріал про правила поведінки в природі, проводиться посиljena природоохоронна робота, тому зв'язок дітей з природним оточенням має проходити у вигляді подорожі, туристичного походу, екскурсії. Залучення учнів до виконання таких конкретних природоохоронних заходів, як здійснення моніторингу довкілля, екологічні конкурси, вікторини, ігри,

виконання творчих завдань екологічного спрямування дозволять учителям найкраще виявити пізнавальні екологічні інтереси школярів.

Не менш важливим є й **інформаційна частина** безпеки освітнього середовища, яка через застосування інформаційно- комунікаційних технологій в освіті здійснює масовий, глобальний вплив на особистість . Серед негативного впливу інформації на сучасне освітнє середовище: відсутність належних механізмів контролю якості інформації, доступної через сучасні телекомунікаційні технології, що породжує проникнення в освітній простір великого обсягу недостовірної інформації; неконтрольоване проникнення інформації сумнівного, агресивного змісту, яка може сприяти виникненню насильства, булінгу, кібербулінгу тощо.

Що впливає на безпечне освітнє середовище

1. Якість міжособистісних відносин – позитивні фактори (довіра, доброзичливість, схвалення, толерантність); негативні фактори (агресивність, конфліктність, ворожість, маніпулятивність).

2. Захищеність в освітньому середовищі – оцінка відсутності насильства у всіх його видах, формах для всіх учасників освітнього простору.

Для того, щоб унеможливити насильство та створити безпечне освітнє середовище, кожен учасник навчально-виховного процесу повинен мати уявлення не тільки про те, що вважається насильством, але й про те, як мінімізувати ризики та небезпеки, і в результаті, створити умови для внутрішньої безпеки та безпеки референтного докільця. А це стає можливим лише завдяки спільній цілеспрямованій діяльності педагогів, учнів і батьків.

3. Комфортність в освітньому середовищі – оцінка емоцій, почуттів та домінуючих переживань у процесі взаємодії дорослих і дітей в освітньому середовищі закладу.

4. Задоволеність освітнім середовищем – задоволення базових потреб дитини у:

- допомозі та підтримці;
- збереженні та підвищенні її самооцінки;
- пізнанні та діяльності;
- розвитку здібностей і можливостей.

Основними характеристиками процесу взаємодії всіх учасників освітнього середовища є особистісно-довірливе спілкування, а його відсутність спричиняє досить негативні наслідки (емоційний дискомфорт, небажання висловлювати свою точку зору, думку, негативне ставлення до себе, втрата особистої гідності, небажання звертатися по допомогу, ігнорування особистих проблем і труднощів оточуючих дітей і дорослих, неувважність до прохань і пропозицій).

Принципи безпечного освітнього середовища

- **Принцип домінування життя людини як головної цінності**, що визначає модель мінімальної (необхідної) безпеки, максимально усуває ризики, що загрожують життю як дітей, так і дорослих.
- **Принцип регіональної специфіки** передбачає під час організації системи безпеки освітнього середовища школи облік небезпек і можливих надзвичайних ситуацій конкретного регіону (міста, області, району).
- **Принцип комплексності оцінки небезпек (ризиків)**, що задає методiku оцінки різних педагогічних (освітніх) ризиків (зовнішніх і внутрішніх) на основі комплексного, системно-синергетичного підходів.
- **Принцип міні-макса**, що визначає досягнення максимального ефекту безпеки при наявності мінімуму ресурсного забезпечення.
- **Принцип максимальної ефективності управління системою заходів** і створених педагогічних умов, спрямованих на забезпечення максимальної безпеки освітнього середовища і школи, як соціального інституту в цілому.
- Робота над створенням **безпечного** освітнього середовища не припиняється з досягненням певного результату. Насамперед, це безперервний процес реагування на нові виклики життя, пошук нових можливостей, ресурсів, генерування нових ідей і правил. Водночас необхідно, щоб всі учасники цього процесу усвідомлювали спільну відповідальність, мали вміння, бажання та добру волю для такої співпраці.

Так, у навчанні школярів варто передбачити теми, спрямовані на розвиток навичок уникнення потенційних небезпек, з якими вони можуть зустрітися як у реальному житті, так і в мережі Інтернет, а також на розвиток навичок подолання труднощів у своєму житті.

Принципи захисту зображень

Визнаючи право дітей на приватність і захист особистих інтересів, заклад повинен захищати зображення дітей.

Працівники закладу не мають права давати дозвіл на фото-, відеозйомку дітей або їх аудіозапис на території закладу без попередньої згоди батьків або опікунів дитини в письмовій формі.

Для отримання згоди батьків (опікунів) для фото-, відеозйомки дитини працівник закладу має звернутися до них, згідно з процедурою для отримання такого дозволу. Не дозволяється надавати представникам ЗМІ контактні дані батьків (опікунів) дитини без їх попередньої згоди.

Дозвіл повинен містити дані про те, де буде оприлюднено запис або зображення та в якому контексті його буде використано (наприклад, що його буде розміщено на веб-сайті www.youtube.pl з метою реклами закладу).

Принципи доступу дітей до мережі Інтернет

- Надаючи дітям доступ до мережі Інтернет, заклад зобов'язаний вжити всіх заходів для захисту їх від матеріалів, які можуть зашкодити їхньому належному розвитку. На території закладу дитина може мати доступ до мережі Інтернет у таких випадках:
- під наглядом учителя на заняттях з вивчення комп'ютера;
- без нагляду вчителя – на комп'ютерах навчального закладу, призначених для цього (вільний доступ).
- Коли дитина отримує доступ до мережі Інтернет під наглядом працівника закладу, останній має розповісти дитині про принципи безпечного користування мережею Інтернет. Крім того, працівник закладу відповідає за забезпечення безпеки дітей при використанні мережі Інтернет під час занять.

Стратегія безпечного освітнього середовища:

- порядок повідомлення та втручання, де поетапно зазначено, що слід робити, коли дитина стала жертвою насильства або її безпеці загрожують незнайомі люди, члени родини чи працівники закладу;
- правила захисту особистих даних, які визначають методи збереження та поширення інформації про дітей;
- правила захисту зображень дітей, які визначають, як можна знімати дітей на фото або відео та поширювати їх зображення;
- правила доступу дітей до мережі Інтернет і їх захисту від шкідливих матеріалів, розміщених у ній, включно з призначенням особи або осіб, відповідальних за нагляд за безпечним використанням комп'ютерної мережі.
- принципи безпечних відносин між працівниками закладу та дітьми, включно з повним описом поведінки, яка є неприйнятною при спілкуванні з дітьми.

Освітнє середовище має бути безпечним, мобільним, створеним і батьками, і вчителем, і дітьми.

Організація ефективного і безпечного освітнього середовища

- Забезпечення права вибору.

- Формування спільних цінностей.
- Встановлення правил.
- Практика ранкових зустрічей.
- Участь дітей в організації освітнього середовища.
- Багатоманітність та соціальна інклюзія.
- Діти з особливими освітніми потребами.

Плануючи організацію освітнього середовища в класах, не лише важливо, а й необхідно брати до уваги теорію розвитку дитини, описану в працях багатьох відомих вітчизняних і зарубіжних авторів (Е. Еріксон, Л. Виготський, Ж. Піаже та ін.)

Відповідальність за своїх учнів і обов'язки:

- Поважати кожну дитину
- Вірити в успішність кожної дитини
- Бути чесними і визнавати власні помилки
- Вміти слухати й дотримуватись конфіденційності
- Бути послідовними і справедливими
- Мати високі очікування щодо кожного учня
- Цінувати особисті зусилля дітей

Безпечне освітнє середовище – це стан освітнього середовища, в якому: наявні безпечні умови навчання та праці, комфортна міжособистісна взаємодія, що сприяє емоційному благополуччю учнів, педагогів і батьків, відсутні будь-які прояви насильства та є достатні ресурси для їх запобігання, а також дотримано прав і норм фізичної, психологічної, інформаційної та соціальної безпеки кожного учасника навчально-виховного процесу.

Учитель для школи — це те ж саме, що сонце для всесвіту.

Він джерело тієї сили, яка надає руху всій машині.

РОЛЬ УЧИТЕЛЯ У ФОРМУВАННІ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА - ВЕЛИКА. Від безпеки на уроках залежить здоров'я учня. Крокуймо в ногу з часом, будьмо професійно компетентними, бо саме від нас залежить майбутнє наших дітей, майбутнє держави.

Затверджую
 Директор СЗШ І-ІІІ ст. №14
 О.А. Саржевський
 «01» вересня 2021 року

**Програма заходів з організації безпечного освітнього середовища
 в Спеціалізованій ЗШ І-ІІІ ступенів №14**

№ п/п	Заходи	Відповідальна особа	Термін виконання	Примітка
1	Вивчення міжособистісних стосунків здобувачів у групах за методикою «Соціометрія».	Соціальний педагог	Листопад-Лютий	
2	Методика Киричука «Діагностика вад особистісного розвитку» (ДВОР)	Практичний психолог	Жовтень	
3	Індивідуальне та групове консультування здобувачів, щодо полегшення процесу адаптації, профілактики страхів, тривожності та агресії.	Практичний психолог, Соціальний педагог	За запитом	
4	Консультування батьків (опікунів) щодо налагодження позитивних стосунків з дітьми.	Практичний психолог, Соціальний педагог	За запитом	
5	Консультування вчителів стосовно профілактики «дезадаптації» здобувачів нового прийому.	Практичний психолог, Соціальний педагог	За запитом	
6	Індивідуальне та групове консультування здобувачів з питань профілактики домашнього насильства та жорстокого поводження з дітьми.	Практичний психолог, Соціальний педагог	За запитом	
7	Тренінгове заняття: «Попередження булінгу в учнівських колективах»	Практичний психолог	Протягом року	
8	Заняття з елементами тренінгу: «Попередження насильства та булінгу у дитячому середовищі»	Практичний психолог	Протягом року	
9	Упровадження тренінгового курсу, розробленого в межах Програми МОН України/ АПН України/ ПРООН в Україні/ ЮНЕЙДС,	Практичний психолог	Протягом року	

	«Сприяння просвітницькій роботі «рівний – рівному» серед молоді України щодо здорового способу життя».			
10	Проведення виховних годин за темою: «Бути здоровим модно».	Практичний психолог	Листопад-Березень	
11	Тренінг-гра: «Закон і ми».	Практичний психолог	Листопад	
12	Проведення просвітницьких бесід в межах питання протидії торгівлі людьми за темами: «Особиста гідність», «Безпека життя», «Громадська позиція»	Практичний психолог	Протягом року	
13	Проведення Круглих столів на тему: «Толерантність починається з тебе».	Практичний психолог	Листопад	
14	Проведення Круглого столу на тему: «Жорстокість і насильство не для нас».	Практичний психолог	Грудень	

